

Rektor
Högskolan i Gävle

Juridiska avdelningen
Verksjurist Pontus Kyrk
BESLUT

2005-12-15
Reg.nr 31-3157-05

Anmälan mot Högskolan i Gävle angående Energi- och inneklimatingenjörsprogrammet, 120 poäng

Anmälan

N N som sedan år 2002 är student på energi- och inneklimatingenjörsprogrammet vid Högskolan i Gävle har i en anmälan till Högskoleverket framfört kritik mot att kurser och program under studiernas gång förändrats utan att han eller hans studiekamrater tillfrågats, meddelats eller informerats om detta. Han anser att hans demokratiska rättigheter har åsidosatts. Han ifrågasätter därför i anmälan om inte Högskolan i Gävle har brutit mot högskolelagens bestämmelser om studentinflytande. Högskolan har tagit bort två kurser som enligt hans mening var betydelsefulla för hans framtida yrkesval. När han sökte till ifrågavarande program gjorde han detta mot andra lärosätesalternativ. Hans avslutande kurser läser han nu i stället vid Mälardalens högskola som var hans andrahandsalternativ vid valet av lärosäte. Han har vidare anfört bl.a. följande.

Kursen Installationsteknik, projektarbete B, 5 poäng (kurskod 7ME35B), upphörde Högskolan i Gävle att ge vårterminen 2003. När kursen skulle ges vårterminen 2004 sammanslogs kursen med kursen Industriella energisystem (kurskod 7MEO). Numera finns endast den senare kursen kvar. Kursen 7ME35B var en obligatorisk kurs i det program han sökte till. Den nya kursen ersätter inte den gamla vilket framgår av kursplanerna. Högskolan i Gävle fick ett ”påpekande” från Högskoleverket för ett år sedan för att man utan studenternas vetskap sammanslagit den gamla kursen och ersättningskursen.

Kursen Styr- och reglerteknik A, 5 poäng (kurskod 1EEO5A), upphörde högskolan att ge höstterminen 2002. Kursen var valbar och ersattes med kursen Industriell styrteknik, 5 poäng (kurskod 7EE5OA), samt genom att ett nytt moment infördes i kursen Installationsteknik E (kurskod 7ME31C). Kursansvarig, Niclas Björnsell, har angett att ”processregleringsbiten” fallit bort och att de ”tunga” delarna tagits bort. Den teoretiska nivån i det nya momentet i den sistnämnda kursen är således lägre än i den borttagna kursen. Han sökte till kursen i styr- och reglerteknik hösten 2002 och fick då veta att kursen utgått (detta angavs på

antagningsbeskedet där en ”ny kurs” angavs). Den nya kursplanen kom en månad efter kursstart varför studenterna inte kunde ta del av förändringarna trots att de var planerade långt tidigare. Ingen hade informerat honom om förändringen. Han påtalade vid detta tillfälle detta för rektorn som försäkrade att dylika missförhållanden inte skulle upprepas, något som ändå skedde senare vad gäller kursen i installationsteknik.

Kursen Värmeöverföring C, 5 poäng (kurskod 7ME21C), ändrades och fick en ny kursplan. Lektionerna togs bort och föreläsningstimmarna beskas.

Kursen Tillämpad termodynamik B, 5 poäng (kurskod 1ME13B), upphörde att existera efter höstterminen 2002. Kursen ersattes av Tillämpad termodynamik, 5 poäng (kurskod 7ME13B). Liksom i fallet med kursen Värmeöverföring C har antalet undervisningstimmar kraftigt beskurits.

Utredning

Högskolan i Gävles yttrande

Anmälan har remitterats till Högskolan i Gävle för yttrande. Högskolan har i sitt remissvar anfört följande.

.../Studenten N N har anmält Högskolan i Gävle beträffande brister på programmet Energi- och inneklimatingenjörsprogrammet. NN anför att studenternas demokratiska rättigheter åsidosatts i o m att varken han eller hans studiekamrater blivit tillfrågade om förändringar i kurser och program och att Högskolan enligt hans uppfattning brustit enligt högskolelagen. Han anför förändringar som skett med kurserna Installationsteknik, projektarbete B 5 p, Styr- och reglerteknik A 5 p, Värmeöverföring C 5 p samt Tillämpad termodynamik B 5p.

NN anger att förändringar skett i både kurser och program men de exempel han anför rör Högskolans hantering av kurser. Inga anmärkningar har konkret riktats mot hantering av utbildningsplanen för programmet.

Beträffande NN åsikt att Högskolan åsidosatt studentdemokratin vill vi framföra följande:

Högskolans organisation innebär att berörd utbildnings- och forskningsnämnd fastställer och reviderar utbildningsplan. I nämnden är studenterna representerade. I utbildningsplanen anges programmets mål, innehåll, inriktning och principer för den pedagogiska utformningen. Dessutom förtecknas kurser. Dessa beställs av berörda institutioner vars ansvar det är att utforma och genomföra kurserna. Kursplanerna fastställs och revideras av institutionsstyrelsen i vilken studenterna är representerade. För varje program finns ett programråd med representanter för externa intressen, lärare och studenter. Programrådets uppgift är bland annat att följa upp hur programmet fungerar och initiera förändringar. Nämnd och institutionsstyrelsemöten dokumenteras i protokoll och programrådsmöten i protokollsliknande minnesanteckningar.

I NN anmälan finns ytterligare två aspekter den ena är åsikten att varken pedagogik eller momentföljd i utbildningens kurser får förändras - Högskolans uppfattning är att ett aktivt kvalitetsarbete med kursutvärderingar och därav följande revideringar är både nödvändig och önskvärd. Den andra är att förändringar ska vara kända i tid för berörda studenter. Detta innebär att gällande kursplaner ska finnas i god tid före kursstart. De förändringar som föranleddes av att Styr- och reglerteknik A 5 p (IEEOSA) ersattes av en ny kurs och en förändring i en befintlig

fanns inte dokumenterat i gällande kursplaner i tillräcklig tid före kursstart, normalt två veckor. I detta avseende var Högskolans rutiner bristfälliga. Enligt TB-institutionens riktlinjer gäller sedan 020918 att i institutionsstyrelsen beslutad kursplan ska finnas tillgänglig ej senare än vid ingången av den termin kursen ges. Ett välkomstbrev skickas till studenten två veckor före kursstart.

Vi tillbakavisar anmälan beträffande bristande studentdemokrati och uppfattningen att kurser inte får förändras. Vi beklagar att kurser startade utan formellt beslutad kursplan. Rutinerna för att undvika detta har setts över./.../

Högskolan i Gävle har till sitt yttrande även fogat ett yttrande från institutionen som bl.a. kommenterar de kurser som berörs i N Ns anmälan. I yttrandet anförs i detta avseende följande.

/.../Kursen installationsteknik projektarbete B 5 poäng, kurskod 7ME35B, gick sista gången 2003. En av de viktigaste anledningarna till detta beslut var att vi brukar få en relativt dålig kursutvärdering på denna kurs med återkommande klagomål på alltför omfattande projektuppgifter av repeterande karaktär. Istället för denna kurs erbjuds numera studenterna en kurs med namnet Industriella Energisystem som till hälften är samma kurs som Installationsteknik projektarbete, men med fler föreläsningstimmar som stöd. Den andra delen av kursen har delvis förpassats till en föregående kurs i installationsteknik, Installationsteknik C, IOp. Industriella Energisystem är en av studenterna uppskattad kurs med positiva kursutvärderingar.

Styr- och reglerteknik 5p, I EEOA, har försvunnit och ersatts av en kurs med namnet Styrteknik 5p. Innehållet i denna kurs har förändrats något med att ha en starkare profil av styrteknik och ett mindre inslag av reglerteknik. Anledningen till att ovanstående kurs försvann är att få studenter var intresserade av kursen. Men som nämns i anmälan är detta en valfri kurs och därför inte heller av den digniteten att helheten i programmet påverkas nämnvärt. I övrigt vill jag påpeka att Niclas Björnsell inte är kursansvarig för 7ME31C.

Kursen Värmeöverföring C, Sp, 7ME21 C, har alltid enligt kursutvärderingarna betraktats som en "tung" kurs av studenterna; nyttig med bra föreläsare men "tung". Examinationen har efter två tentamenstillfällen kommit upp till cirka 75 %. Därför bestämde vi oss för att ändra pedagogik i denna kurs vilket innebär att studenten är mer aktiv i sitt lärande. Detta innebär att antalet "tung" teoretiska föreläsningar byttes ut mot inlämnings- och projektuppgifter med individuell handledning. Detta medförde inte att studenternas tid med lärare minskade utan snarare tvärtom. Det nya sättet att undervisa värmeöverföringskursen presenterades vid ett tillfälle före kursstarten till studenterna och vi fick positiv respons till den pedagogiska förändringen i kursen. Utfallet av denna förändring har studerats genom granskning av studenternas examination och genom både skriftliga och muntliga kursutvärderingar. Examinationen av kursen efter den pedagogiska förändringen blev 100% (19 av 19) och enligt examinator beror inte detta på att kraven har sänkts utan att en mer individanpassad fördelning av lärtiden har kunnat tillämpas. Vid den muntliga kursutvärderingen var alla, utom studenten ifråga, mycket positiva till den pedagogiska förändringen. Examinator har efter kursen även blivit uppringd av en student, inte hemmahörande på Energi- och inneklimatingenjörsprogrammet, som menade att det var den bästa kurs han läst. Den skriftliga kursutvärderingen pekar på samma positiva intryck av kursen som den muntliga. Några kommentarer från studenter i kursutvärderingen "lär sig mycket mer med projektuppgift", "jättebra med projekt istället för tenta" en annan sak som kom fram vid kursutvärderingen var att 40 % tyckte att föreläsaren skulle bli årets föreläsare.

Det som har hänt med kursen Tillämpad termodynamik är, förutom en vanlig uppdatering av kursplanen, att ett sifferbyte i kurskoden från att istället starta med 1 numera startar med 7.

Denna förändring har skett p.g.a. att två institutioner har slagits samman och då har alla deras kurser ändrat första siffran som endast talar om institutionstillhörigheten för kursen i fråga./.../

Enligt inhämtade uppgifter från Högskolan i Gävle var det utbildningsplanen som fastslogs den 3 februari 1998 som tillämpades på det aktuella programmet under tiden N N studerade där. Den har såvitt framgår inte ändrats eller reviderats under tiden. Högskolan har vidare uppgivit att studenterna inför varje läsår hade en översikt av de kurser som skulle komma att ges.

Högskoleverkets bedömning

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 14 § högskoleförordningen (1993:100) skall högskolan ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs en möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av högskolan. Högskolan skall sammanställa kursvärderingarna samt informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten skall hållas tillgängliga för studenterna.

Enligt 3 kap. 9 § andra stycket högskoleförordningen har studenterna vid högskolan rätt att vara representerade i alla beslutande och beredande organ inom högskolan vars verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation. Om beslut inte skall fattas eller beredningen genomföras av ett organ utan av en enda person skall information lämnas till och samråd ske med studentrepresentant i god tid före beslut respektive slutförande av beredningen.

I 6 kap. 9 § högskoleförordningen stadgas sedan den 1 januari 2005 att det i utbildningsplanen skall anges de övergångsbestämmelser och övriga föreskrifter som behövs. Lärosätena har som en följd av sin rätt att i vissa fall meddela föreskrifter även rätt att utfärda övergångsbestämmelser till dessa. Denna rätt har numera förtydligats i högskoleförordningen.

Högskoleverkets bedömning

Vad gäller kursen i installationsteknik har Högskoleverket in ett tidigare beslut (se beslut 2004-06-15, dnr 31-1622-04) kritiserat Högskolan i Gävle för att ha ändrat formerna för att bedöma studenternas prestationer genom att ha ändrat antalet projektarbeten från ett till två och därigenom frångått den aktuella kursplanen utan att ha haft stöd för detta i den aktuella kursplanen. Högskoleverket fann i sitt beslut att högskolan borde ha fastställt en ny, alternativt reviderat, den gamla kursplanen innan antalet projektarbeten utökades. Högskoleverket har således redan uttalat sig om denna specifika kurs.

Vad gäller den valbara kursen i styr- och reglerteknik har högskolan i sitt yttrande anfört att högskolans rutiner var bristfälliga i det fallet då ändringarna inte fanns dokumenterade i gällande kursplan och att rutinerna för att undvika detta har setts över. Högskoleverket ser positivt på de åtgärder högskolan vidtagit i denna fråga.

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2005-12-15

Reg.nr 31-3157-05

Sid 5

Båda dessa kurser ingick i den utbildningsplan som gällde för N N. I det ena fallet som obligatorisk kurs och i det andra fallet som valbar kurs. Båda kurserna upphörde mer eller mindre att ges av högskolan utan att någon revidering skett av föreliggande utbildningsplan eller att någon ny utbildningsplan antagits. Att studenterna såsom högskolan uppgivit haft en "översikt" av de kurser som skulle komma att ges är givetvis helt otillfredsställande. En student skall självfallet som huvudregel kunna förvänta sig att de kurser som ingår i ett program också skall ges. Om en kurs på ett program av olika anledningar upphör att ges måste självklart en revidering av gällande utbildningsplan göras eller en ny utbildningsplan antas. Förändringarna måste beslutas av behörigt organ. Högskolan kan inte undgå kritik för bristerna i detta avseende.

Vad gäller övriga kurser har högskolan i sitt yttrande anfört att högskolan förutom rent redaktionella ändringar, gjort ändringar med anledning av vad som framkommit vid kursvärderingar. En av de främsta anledningarna till att kravet på kursutvärderingar finns är att lärosätena skall dra nödvändiga slutsatser av dessa och i möjligaste mån förbättra de moment på en kurs som inte fungerat tillfredsställande. Högskolan skulle annars riskera att ev. kritiseras för sin brist på åtgärder. Dessa åtgärder måste alltid föregås av information om vidtagna förändringar till berörda studenter. Självklart kan informationen alltid förbättras. I viss mån tyder N Ns anmälan på att högskolans information hade kunnat vara bättre. I förevarande ärende tyder inget på att studentrepresentanter inte skulle ha varit representerade i de organ som beslutat om förändringarna. Högstskoleverket förutsätter att förändringar av utbildnings- och kursplan föregås av beslut av behörigt organ där studenterna också är representerade.

Med dessa besked avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom efter föredragning av verksjuristen Pontus Kyrk i närvaro av verksjuristen Barbro Molander.

Annica Lindblom

Pontus Kyrk

Kopia till:
N N

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2005-12-15

Reg.nr 31-3157-05

Sid 6